

РОЖДЕН ДЕН

Събираме се на празници. Национални, религиозни, раждания, рождени дни, дори и разводи. Брак не е имало, но може да се случи. Важно е да има повод.

Поводът е моя рожден ден.

Не е кръгла годишнина, но си е тържество. Хубави питиета, хубави мезета. Тиха приятна музика. Леко приповдигнато настроение. Весели, напоителни разговори.

След първата чаша обсъждаме семействата.

Какво са купили, къде са прекарали почивните дни, децата. Възрастните. И всичко е под сурдинка. Не се говорят лоши работи .

След втората чаша на прицел идват съседите.

Зная на всички колеги, кои съседни си оставят обувките пред външната врата, каква музика слушат, какви животни имат. Можем да си позволим да разкажем за някоя по игрива съседка .

След третата чаша идват на ред вицовете.

Спазваме правилото да не назоваваме имена. Да не дърпаме дявола за опашката.

И днеска е така. Минахме първите етапи. Някои колеги се понамокриха. Това е в реда на нещата. Познаваме се от толкова години. Както казват и кътните зъби си знаем. Пооткрадваме от работното време и си вярваме че на другия ден наваксваме работата.

Бързака пак е наградил телефона. Мишо придрямва. Време е Ването да започне да се прави на много знаещ. Прочете нещо за което никога няма да се сетиш и започва да ни разпитва. Нищо чудно сега да ни попита какви животни има в Папуа Нова Гвинея. Едни по забавни, други по нахъсани, трети мълчаливи. Характери. Различни характери, но се понасяме. Знаем кой какво може..

Нещо се поумълчахме.

Какво се обърка?

Какво се гипсираха всички. Измислили са нещо. извън приетото. Не сме свикнали на подаръци. Нещо кодошлийско са измислили. Будалкаха ме със снимка на Мадона. Искала да се запознае с мен. Надписът беше на български. Тъпичко, но им послужи да ме кодошат, че не съм женен. Имаше и номер със сутиен. Намерили го в служебната ми кола. Искаха ДНК анализ да правят. Дълго ме разпитваха на коя е бил. Плащал ли съм и колко за секс. Съмнявах се че била непълнолетна. Дано сега е нещо по интересно.

Говорител на присъстващите ще е Бързака. Играе сериозен. И папка е взел. Нещо са измисли. Питиетата попривършиха и за финал са спретнали сценка от Многострадалната Геновева. Някоя от грешките ми ще разиграят сега.

- Шефе, заповядай, заповедта! Началството ни помоли да ти я дадем, че отивали на някакво важно съвещание. Отиваш в заслужен отиди.

Заповед за пенсиониране?! Истинска е. И печат си има. И подпис. Няма шега, няма измама. Заповед за пенсиониране.

Не вярвам да е недоглеждане. Точно на рожденият ден да ти спретнат такава тъпа, гадна, шибана история.

Заповед.

Добре, заповед. Точно сега ли трябва да ми я сервират. Изчакайте ден, два и тогава правете каквото искате. . Това, че навърших годините, те нямат никаква вина, но тази глупост. Ясно е, че нареждането идва отгоре, но защо поне един от тях не дойде, а я дадох заповедта на тези от миманса. Отишли на съвещание... Какво са ме зяпнали. Не са ли виждали пенсионер. Знаели са и си мълчат като риби...Егати и колегите. И аз се кълнях в тях. Що не си взема шапката, да им тегля една тънка дълга и...И какво? И те ще ми теглят една и контрата остава в мен. Яд ме е , че са знаели , а се правеха на света вода ненапита. Кажете на тези малоумници от горе, че не ви е удобно да си измиват ръцете с вас. И с тези копелдаци съм работил толкова време. Кажете бе, мунчовци, кажете че ламтите за мястото ми.

Боят настана.

Сега ще стане мор по добитъка. Може някой да си е опекал работата. Знаеш ли? За да се правят на умрели лисици, значи участват в заверата. Нямам вече работа тука. Да си допия питието и...

- Наздраве!

- Наздраве! Приеми от ръководството и лично от нас този подарък.

А, така. Пистолет и икона . Остава кама и Библията да сложат и да дам клетва за вярност. Заповед за пенсиониране, пистолет и икона. Бият ти шута и те благославят. Големи баламурници са тези отгоре. Колко време им служих и сега дадох на подчинените ми да свирят „сиктир марша“.

Палачинката се обърна. От шефе ставам бивш колега. Ставай, ставай и се изнасяй.

Боли, но трябва. Какво трябва?...Трябва да го преодоля. Шапката и „ чао рагаци “. Бях до тука.

Пенсионер. И в огледалото да се погледна, пак- пенсионер. Гледат ме като извънземен. Не са ли виждали пенсионер? Тъпа история. Тъпа, гадна, шибана история. Какво да им се сърдя...

-Наздраве, момчета! Много ви, благодаря. Щом така е решило ръководството, така да бъде. Мъдри хора са тези от ръководството. Мъдrecи та дрънкат. От всякъде се лее мъдростта им. И отзад и от пред. Няма мърдане. Време е да поема по пенсионерския път. Време е и вие да си помислите кой ще ме замести. Да не се изпокарате..

- Спокойно. Спокойно и спокоен живот!

- За шефа: Ура, ура, ура!

— X —

Измъкнах се. Ура, ура, ура.!

Пенсионерски прощъпулник. Първи стъпки в пенсионерският живот. И какво пееше Кеца? „И вървя по света и подсвирквам си даже“. В тази жега не ми се и подсвирква. Тъпо ми се вижда всичко.

Смълчани дървета с накичени по клоните им притихнали птици. Уморени погледи. Сиви, сиви сгради, със зейнали като избодени очи, прозорци. Пенсионирание, пистолет и икона. Всичко това натъпкано в един летен, августов ден. Жега и безсмислие. „Заслужен отдих.“

„Спокоен живот“. Спокоен живот със заповед за пенсиониране, пистолет и икона. Какво искат да ми подсказат с това? Да се прекръстя пред иконата и да се гръмна. Кокундели! Нямам такова намерение. От тук нататък сам ще си празнувам. Ще отида в бирарията на Рашо, ще си поръчам една биричка и пей сърце. Може да си направя равносметка на изминалия живот.

То пък един живот. Работа и работа... Гониш повишение и пак работа. Повишение, пак работа. Кариера. И след кариерата, пенсия. Тъпа работа. Хубаво са го казали хората – грешки на растежа и растеж на грешките. Къде ли не сгреших. Семейството, набързо го изпратих в небитието с едно „по взаимно съгласие“. Роднините се разпиляха и все по рядко се чуваме. Приятели при моята работа бягат като дявол от тамян.

Миналото, минало. Да помислим за утрешния ден. Кисело мляко. Хляб, също. Трябва да е черен. По две, три филийки на ден. Така казаха лекарите. И цигари. Това не са ми казвали лекарите. Нали ми пожелаха спокоен и щастлив живот.

Напред, пенсио !

— X —

- Рашо, дай една бира!
- Студена?
- Студена, каква друга да бъде в тая жега. И за теб.
- Дадено. Студена да бъде. Идваш в необичайно време.
- Все по често ще е така.
- Какво?.
- Пенсионираха ме.
- А, честито!
- А, благодаря.
- Ще ти липсва работата.
- На теб не ти ли липсва театъра?

-Липсва и още как. Теб те пенсионираха, а мен ме съкратиха. Сиреч съм некадърен. Това боли много. Щели да осъвременяват театъра. Още не мога да проумея какво значи това. Трупата ни била голяма, репертоара остарял и какви ли не още щуротии измислиха. Оказа се, че не трупата е голяма, а аз и още един , двама колеги имаме големи уста и говорихме неща които не им харесваха.

-Рашо, дойде ново време, нови порядки, ново мислене. Трябва да се променяме.

-Що ми говориш глупости. Ново време, нови порядки... Списъчна промяна на властта за реставриране на капитализма с нереализирани социалистически кадри. Това е новото време. Ела вечер да ги послушаш какви ги дрънкат... Едни бабаити се навъдили. От всичко разбират. Къде бяха преди? . Мълчаха. като, ако не бях възпитан щях на кажа, като бити задници.

- Добре си възпитан.

- Боза ли искаше?

- Не се будалкай!

-Зная, студени бири. Ще те помоля да ме изчакаш, че е дошъл циганина за отпадъците от кухнята .

- Това, бай Серги ли е?

- Да, бе. Гледа прасенца.

-Нека да бъдат три бирите и го покани да дойде. Ела, бай Серги! Здравей, сядай !.

- Здравей, Началник!

- Ще пиеш една биричка от мен.

-Да пия, но набързо, че помията къде вземам от Рашо, че прокисне. Глей, каква жегга е.

- Набързо. Днеска имам рожден ден.

-Да си жив и здрав, Началник! Да илядиш! От малък те помня, от малък. Глей, какъв голем Началник стана.

- Бях началник. Днеска ме пенсионираха.

- Много тебе да черпиш.

- Наздраве!

-Наздраве! Да си ми жив и здрав! Ти пиеш от радост, аз от мъка а, Рашо от сабале.

- Не се отвивай ,бай Серги, че ще ти спре кранчето.

- Не се хаби бе, Рашо. Приказка да стане.

- Моята радост е ясна, но твоята мъка каква е ?
- Умре ми коня.
- От какво.
- Отрова... Мъка, началник, мъка. Така рекъл Господ да стане... То не е време сега да те молим, ама като си по свободен една молба да ми напишеш, че не ги разбирам тия работи. Днеска нема да е. Карай си празника. Кога можеш.
- Ще го измислим, бай Серги...

— X —

Бай Серги.“ От малък те помня, от малък“...

— X —

Спирката беше на сред полето. Никога не бяхме слизали на тази спирка, а до гарата имаше още време. Някакви войничета и един милиционер проверяваха нещо, разпитваха майка ни и набързо ни свалиха от вагона. Докато се усетим влакът се изниза пред погледа ни. Точно така, изниза се, оставяйки облак черен дим, две релси и напречно наредените траверси. Бях слисан в първия момент и само това виждах.

Къде попаднахме? Започнах леко да идвам на себе си. Забелязах зелената барака, която служеше за спирка. Железничаря с червената фуражка бързо се шмугна в бараката и едно ширнало се поле в което се люшкаха току що изкласили житни класове. Всичко стана много бързо. Братята сами скочиха и поемаха багажа, който им подаваше майка ми. Мен ме свалиха войничетата, а милиционера помогна на майка ми и тя да слезе от вагона.

Конски вагони. Качваш се. Вътре няма нищо. Няма пейки, няма нищо. Присядаш на багажа и слушаш тракането на колелата по ресите. С такива вагони пътувахме всяка година, когато отивахме при дядо ни през ваканцията. Трудно ми беше да разбера защо ни свалиха. Немало някакъв открит лист. Така казали на братята ми. От тук започвала закрыта зона. Селото на дядо ми попада в закрытата зона. Седях на багажа и слушах братята ми да питат майка ни какво е открит и закрыта зона и истина ли е, че в закрытата зона могат да влизат само проверени хора с открити листове. Другите били диверсанти и можели да минат границата и да избягат в друга държава.

Въпросът беше сложен.

Да се качим на обратния влак, да вземем открит лист, и пак да тръгнем с друг влак, или да продължим пеша до селото. Единодушно взехме решение да вървим пеша. От този момент разбрах че съм диверсант. Загадъчно и в същото време страшно.

Други диверсанти около нас нямаше. Как ще се покажем в селото без открит лист. Огледах се да видя нещо, което да ми подсказе, че сме на границата на закритата зона и ако преминем това нещо ще изскочат войници, милиционери, ще ни заловят и после в затвора. Баща ни, който беше на работа, дали ще разбере, че сме диверсанти. Дядо сигурно ще се чуди защо не сме при него.

Спомних си за сръбските деца, които идваха да живеят при нас, защото валяка на войната беше минал при тях и бяха останали без родители. Как хубаво си играехме с тях. На народна, , на чулка , ритахме топка и най-вече с топчетата- на танал и триъгълник. Ако искаха да дойдат пак и те ли щяха да са диверсанти. Сигурно не знаят какво е да си диверсант.

Аз вече знаех. Преминаваш от откритата зона в закритата и вече си диверсант. Докато тези мъдри мисли се въртяха в главата ми, по-големите ми братя изчисляваха разстоянието от зелената барака до селото ни. Знаеха, че от градът в който живеем до гарата на която слизахме е около тридесет километра. После от гарата до селото се качвахме на файтон или каруца и още десетина километра. Хубаво, ама сега нямаше файтон, нямаше каруца, а и влакът беше се изнизал. Братята ми продължаваха да пресмятат. Стана ми ясно, че разстоянието между точка „А“ и точка „Б“ е правата линия. Тази права линия била най-късото разстояние.. Точка „А“ беше зелената барака, а точка „Б“ селото ни. Стигнаха до заключението, че ако вървим по правата линия трябва да извървим не повече от петнадесет, осемнадесет километра. Тръгваме в седем часа, изминаваме по три километра на час и някъде в ранните часове трябва да бъдем в точка „Б“. Братята ми предвиждаха, че в този час трябваше и да почиваме. Вярвах на братята ми, защото бяха по-големи и знаеха повече.

Потеглихме. Водеше ни по-големия брат, след него средния, майка ни и аз.

Едно прекрасно утро. Слънце, чист въздух, песен на чучулиги и една невероятна зелена тишина. Там някъде, дядо седи на чардака и като ни вижда протяга ръце да ни прегърне.

До първата почивка това радостно усещане не ме напускаше и никак не ми беше приятно, когато майка настоятелно ни подкани да тръгваме, че дълъг път ни чака. Знаех за пътя, но в гласът на майка ни прозвучаха и нотки на притеснение.

- Виждате ли това облаче, ей там над „ Вишая“? От там може да дойде дъжд. Хайде да побързаме, деца.

Какъв облак, какъв дъжд? То едно слънце пекнало, едни жита се люшкат, а тези чучулиги не спират да се надпяват.

- Хайде, хайде да ставаме! Като стигнем ще си почивате.

Станехме, но ми беше трудничко да вървя. Житните класове ме удряха по краката, а и слънцето бързо се издигаше и тънки струйки пот започнаха да се стичат под хартиената ми шапка.

-Мамо, да починем пак?

- Тежи ли ти? Дай ми кошницата.

- Малко.

-Хайде да пуснем квачката и пиленцата. Отвори! Ето така. Не се бойте. На пиленцата вътре им е горещо. И на теб ще ти олекне.

-Ама те...Бяха се излюпили преди две, три седмици и пътуваха с нас. Носехме ги за дядо ни.

- Не бойте се! Те ще вървят след нас. Така ще им е по добре. Няма къде да отидат. Нали ги обичате .

Залисан в писукането на пиленцата не разбрах как малкото облаче беше пропълзяло над нас като голям черен облак.

Замириса на колендро. Едри капки дъжд заудряха по житните класове.

Приказка ли беше? Пред нас изникнаха купчини бели камъни, а между тях каруците на цигански катун. Циганите се щураха между каруците и купчините камъни. Едни разпъваха чергилата на каруците, други без да обръщат внимание на случващото се, седяха по турски на земята и разчупваха с островърхи чукчета късовете варовик.

И... циганчетата...Бяха се скупчили около нас и ни гледаха с почуда.

-Булка, къде си повела тая челяд по това време?

Пред нас беше застанал висок, едър циганин. Буйни, черни, къдрави коси се спускаха до раменете му. И очите... Защо запомних тези очи? Гледаха ни с недоумение и в същото време с насмешка. Гледаха нас, потни, изморени, присвити от страх пред случващото се.

- Тръгнали сме за селото. –Това успя да обясни майка ни.

- Че то до селото има много път. Как ще стигнете? Я виж, каква буря се задава.

- До къде можем.

Циганинът се развика нещо, впрегна един кон, опъна чергилото на каруцата и ни нахвърля вътре като чували.

- Дий,-викна циганинът и страшен гръм отприщи бурята.

Почерня небе и земя. Дъжд, светкавица, гръм и пак гръм и... песента на циганина. Висока, гърлена в борба с вихрушката. Не всички думи запомних, но и от сън да ме събудиш помня мелодията. Не зная какво значение имаха думите."Очи чай на чукар мео бен беранде мучо. Дувай, дувай тут мангела, ери ей шаланда."И сега не зная, значението на думите, но тогава прогониха страха. Не се страхувах от гръмотевици, от светкавици исках само, да не спира да пее.

Когато стигнахме в двора на дядо ни, бурята беше останала след нас.

- Да те поживи, Господ, сине! Седни, седни да отдънеш.

- Нема за кога да седам, чорбаджи. Оставил съм жена и деца у катуна.

Дядо ни се кръстеше, прегръщаше ни и от очите му потекоха сълзи.

-Да те поживи, Господ! Господ, да те поживи! Такава сприя не съм виждал, а виж на колко години съм. И да дойдеш, сине, да дойдеш...

На другия ден циганинът дойде. Дойде с жената и децата си – Роза и Ъоре.

-Карам ви стоката, чорбаджи. Ето ви багажа и пилците, и квачката. Вчера у данданията забравихме да ги качиме..

На изпроводяк, дядо ми заръча на Серги - така се казваше циганина да дойде след ден – два, че имал нещо на ум.

11

— X —

-Тука ТКЗС, тате, нема да има. Само по равнинните полета. В пред балкана и балканските села не може да се уедрява земята. Това ни го разясниха вече.

-Сине, учил съм те, ама не съм те изучил както тебе. Бай Виската – белогвардееца, нали го знаеш. Оня с овощната градина. Чини ми се, че разбира повече от тия къде ви го разясняват. Каза ми: „ Щом Московеца е казал, че земята че я събират в едно – това че стане. И с добитъка е същото. В Русията е така и при нас че стане.“

Баща ни беше дошъл да ни види и се опитваше да убеди дядо, че ТКЗС в нашето село няма да има.

- То ТКЗ-то , никой не го знае какво е.

- ТКЗС, тате.

- Така де, ТКЗ-то било убаво. Убаво, ама никой не го знае колко е убаво. Подплашиха хората. Е, на, дедо ти Вацо затвори кръчмето. Викали му чорбаджия. Викат му тия , къде по цел ден киснеха при него. И тия с вършачката и трактора, къде по вършитба се при тех одехме и те се умърлушиха. Подхвърляли им че са чорбаджии. Уплашени са хората, сине. И аз не знам какво да правим.

- Твоя си е земята тате, твой си е добитъка, каквото си намислил- ти решаваш.

- Нема аз да решавам. Други са го решили. Решили са го и нема да ме питат.

Друго искам да те питам, тебе. Нивето у „ Бандерите“ нали го знаеш?

- Е ?

- Къде е кошарата.

- Зная. Нивата с ореха.

- За нея те питам. Говорих с кмета и той ми каза, че тя е у землището на селото и нея не са я писали като земеделска. Малка е, ама има и кошара.

- То пък една кошара.

- Ако я постегнеш и за живеене става.

- Нали си имаме къща.

- Друго си мисли, сине. Тоя къде доведе децата у бурята си нема къща.
- Циганина? Където живее в катуна?
- Същия де. То и другите са у катуна.
- И какво?
- Нищо. Ако постегне кошарата може да дойде да живее тука.
- В селото циганин не е имало.
- То и ТКЗе не е имало, ама че има. Тия къде ви разясняват за земята не ви ли казаха, че катуни нема да има. Нема да чергеруват.
- Не го познавам що за човек е.
- И аз не го познавам, ама ми се чини читав. Той докара жената и децата у сприята, а други ги свалиха от вагона.
- Такива са разпоредбите. Вината е моя. Забравих да им дам открития лист.
- За них разпоредбите, за циганина човещината. Сине, летото добре че го изкарам, ама след некой и друг месец иде зима. При вас нема как да дойдем. То и вие нема къде да живеете, та и аз да се натресем. Нема кой, за печката дърва да ми нацепи. Позастарех вече.
- И вярваш, че той ще ти помага?
- Нищо не съм направил за него, а пак ти го казвам той помогна на жена ти и децата. И багажа и пилците докара на другия ден.

— X —

Така се засели бай Серги в селото. Постегна кошарата, пристрои две стаички, поизмаза ги, намери си работа както казваше дядо ми в, Те Ке Зето. Хората казваха, че най-хубавите коне били в нашето село.

Дядо ми си отиде от този свят, но докато беше жив все повтаряше думите на бай Васката белогвардееца за Московеца. След години. и майка ми и баща ми го последваха. Сега и ТКЗС-то изчезна, както се появи. И пак други взеха решението. Не попитаха хората искат ли го, не го ли искат. Раздадоха земята в реални граници, раздадоха добитъка, а селскостопански инвентар изчезна. Земята позапустя. Няма кой да я обработва. И нашия двор запустя. Къщата я прегръщат шубраците и сега едва се вижда от улицата.

Разбрах, че и семейството на бай Серги се е преселило в града. Един, два пъти го виждах с каруцата, но не му се обадох. Болно ми стана когато го видях. Годините бяха просребрили оределите коси. Нямаше го и онзи чуден глас, който

помнех от детските си години. И очите... В очите нямаше онзи плам, който видях в бурята.

13

— X —

Събудих се и...От днес така ще го карам. Така е. Сега телевизора ще ме разбужда. Изпратих си семейството „по взаимно съгласие“ и сега с мебелите, с телевизора, със стените, с тях ще си говоря.

Не съм мислил че до там ще го докарам. По това време се бърснех. Ризата, костюма, позалъсках обувките и с бодра стъпка към работата. Колко време ми отнемаше? Ако си поръчах кафе в магазинчето, около двадесет, тридесет минути. Истина е че на вратата ме посрещаше мопса. Сега не го чувам. Сигурно са го прибрали. Овчарката още тича пред блока. Още четириноги. Малката бяла чертичка не спира да лудува. Има и бултериер. Къде съм бил през годините та не съм ги видял. Видях кучетата и се поразбудих. Видях и кучкарките. И децата, които отиват на училище. И майките на децата. Има интересни майки, има и интересни кучкарки. Малко са мъжете. Оглеждам двора и се позагледах в женския пол.

Пенсионер- мераклия. Глупендер. Такива ли мисли ще ми се въртят в главата. .Рашо защо не отваря кръчмето по рано. Телевизорът не спира да буботи. Събудих се, събудих се и ще те изключа. Ще те изключа и отивам ...Къде да отида?...Къде?

— X —

Какво и' стана на тази жена?

Свалих шапка. Поблагодарих. Пожелах приятен ден и много клиенти. Защо ме изгледа като извън земен? Купих хляб, кисело мляко, една щафета салам и цигари.

Нищо сметка.

Сигурно и се случва рядко да и благодарят. Усмихна се учудено. Някак странно и прозвучаха моите думи.

И аз се учудих на себе си. Думите ми бяха добронамерени или по точно добросърдечни. Не пазарувам за първи път тук. Може би гласът ми е бил друг. Гласът, физиономията? Кой знае как съм се държал преди?

Надменно?

Все търсех негативното в човека . Професионална деформация.

Един благороден поглед от тази жена. ме накара да се почувствам по земен. Години наред се бърках в мръсното бельо на хората и сигурно е дало отражение и на говора, и на лицето ми.. Всички слагах под един знаменател. Искях всички да се съобразяват с мен. .Всички да ми свалят шапка. Днеска аз свалях шапка и стана магията.

Тя се усмихна и ми благодари.

— X —

Кой ли ме търси по това време? Жената от магазина? Глупости. Тя не ми знае телефона.

Ало... Кой?.. Бързак, ти ли си? А, майор Бързаков. Извинявай, че не те титулувах. Каква стана тя? Животът ти се бързо промени. Довиждане началник и братовчеде ти седни.

Шегувам се. Радвам се за теб... Бързо вървиш по стълбичката нагоре....Какво? Какъв Серги?..А, бай Серги...Какъв частник съм станал?... Не съм писал молби... Видяхме се, поздравихме се и толкова. Добре, разбрали сте кой е убил коня му... Венцото ли? Нямам честа да го познавам...Съсед. Добре, че не е някой от семейството. Бърза разкриваемост. То за това и името ти е Бързаков . С бай Серги се знаем от години. Това, че е споменал името ми не значи че съм започнал частна работа...Разбирам те. Шегуваш се... Благодаря, благодаря... Дочуване.

— X —

Те ти булка Спасов ден. Излезе ми име. Частник. Вземам пари на тъмно. Нямам фирма, а се юрнах да печеля без да имам право. Колегите, бившите колеги, могат да ме привикат да давам обяснения. Това им е работата.

Интересно започна този ден. Започвам да се триумя какво да правя. Да отида при Рашо и да ударя една, две бирички, после да си полегна. Ако го подкарам така всеки ден . Една, две после две, три и малко твърд алкохол... Алкохолът не прощава.

Що не се върна в магазинчето. В тази жена има нещо слънчево. Може да не е омъжена? Или разведена? Няма халка на ръката... Не всички носят халки. Ако си има мъж само ще хабя патрони.

Интересно какво ги е наговорил бай Серги, рано рано. Вчера спомена нещо за коня. Отровен бил. За някаква молба. Бързака спомена за пребит кон. Тъмна Индия. Убил го е Венцото. Върти ми се нещо в главата, ама нямам спомен.

И така, три възможности. Рашо , жената и бай Серги. Може да ги обединя – три в едно. Отивам при Рашо, пия една бира и ако той знае адреса на бай Серги, минавам през магазинчето, купувам една бутилчица и привечер при бай Серги. От дума на дума да разбере защо Бързака е останал с впечатление, че съм започнал да бачкам частно. Интуицията ми подсказва , че ще излезе заек от трънката.

— X —

- Рашо, добре че си отворил.
- Биричка?
- Няма да пия. Искам да те попитам нещо.
- Питай каквото искаш. Нали няма да е разпит.
- Стига се будалкай! Ти от мен ли се страхуваш?
- От теб не, ама от службата ти.
- Пенсионер съм. Службата е за тези, които работят в нея.

-Така де. Които работят в нея. Има и други които не работят, ама донасят. Знаеш ли колко се навъртат около мене. Аз си буботим какво ми дойде на устата, те си донасят каквото им дойде на техните уста.

- Минало, бешело време.

- Минало, защото не работиш вече в системата.

- Сега доносник ли ще бъдеш ако те попитам нещо?

- Зависи от питането.

- Елементарно. Знаеш ли къде живее бай Серги?

-Не зная, но ще ти кажа къде можеш да го намериш. В махалата има една кръчма – „Сам дойдох“. Там е техния парламент.

- Виждаш ли колко е просто? Питам те и ти отговаряш

-Отговарям, но пари не получавам. Това е разликата между мен и доносника. По начина по който си хортувахте разбрах, че лошо няма да му направиш.

- Наблюдателен си. Бил си за нашите служби.

- Още малко и Шерлок Холмс ще ме изкараш.

- Можеше този образ да ти пасне в театъра.

-И сега го играя. В какви ли не ситуации попадам . Очите ми са на четири. Някой понапил се, да не си плати. Друг да не вдигне скандал. Има тарикати които пробутват бележки под масата и чакат да се хване някоя рибка. Най-интересни са ми тези, които до вчера се правеха на партийни секретари, а днеска, върли седесари. Ренегат до ренегат . Разбираш ли, за някои това е вече доходоносен занаят .Вечер тука е един малък театър на абсурда. Ако се включиш и главна роля може да ти дам.

- Не съм дораснал за театъра.

- Ще импровизираш. Днес импровизацията му е майката.

- Колко ще получавам за ролята?

- Колкото аз получих за бай Серги.

Първата задача за деня е изпълнена. Разбрах как мога да намеря бай Серги. От него ще разбера какви ги е дрънкар в районното, та как беше... майор Бързаков ми подхвърли за частната работа. Какво са се загрижили за мен? И какво ми пречи да почна частно? Акъла или образованието? Това си е лично моя работа. Можем да копам, може и да не копам. Нали така казва шопа. Адвокат, охранител или магазинче. Като се сетих за магазинчето става ясно, че трябва да изпълня втората задача: Отивам при хубавата магазинерка да купя нещо за срещата ми с бай Серги.

-Здрасти, бай Серги!

- Добре дошъл, Началник! Влизай!

- Заповядай! Да пием по едно та да ни тръгне приказката.

-То и аз съм се подготвил, ама няма да ти строшим хатъра. Да пием от твоето, па докъде стигне.

- От село тука ли дойдохте?

- Първо тука, после на друго място и пак тука.

- Защо избягахте от село?.

-Какво да ти кажем. Добре бехме, ама работата понамале. После разтуриха ТКЗС-то, а наша земя немаме и къде, къде- дойдохме у града. Почнахме работа у завода. Жените в чистотата, а ние мъжете на вагрянката. Имаше работа и пари имаше. Един ден директора ме вика у канцеларията. Така и така ,бай Серги доволни сме от работата, а от „жилищно“ искат да включат в списъка и семейства от малцинствата.“ Така ми рече директора. Дадоха ни тристаен апартамент. И парно и топла вода и електричество. Убавиня, ти казвам. Мина време и заводи спре да работи. Дадоха го на некакви хора и те направиха от него склад. Останахме без работа. Къде не ходихме, ама няма та няма. После ни награби системата.

- Системата?

-Дойдоха едни момчета, бая поохранени и ми викат. „Байо, закъсал си. Три месеца се криеш. Не плащаш нито наем, нито електричество , парно, топла и

студена вода. Как мислиш да я караш? Общината, такива като тебе ги гони от жилището. С добро сме дошли при тебе. Това пълномощно и договора подпиши! Дай ни настанителната заповед и нещата ще се оправят.“Купиха апартамента с пълномощното, а после дойдоха други с договора да им го прехвърлим на тях. Не го ли прехвърлим да им върнем парите. Така се разделихме с апартамента. По някога минавам от там и гледам на входа турили – Аптека. Пак добри хора излезнаха .Купиха ми кон.

-И сега го отровиха.

-И до коня че стигнеме. Като се върнахме у маалата , сино, зето, щерката и снахата се потрошиха по чужбината... Оставиха внука и ми казаха, че пари ще ми пращат та да го изучим.

- Добре си се уредил.

-Да не забравим. Тоя плик е за тебе. Исполицата от ореха. Одих до село. Да видим да не се е поместило къщето. Пустош, Началник. Целата маала е опустела. И Кръстан, и Рада, Младен и Мито, Цека и тя си отишла...да не ти ги редим. Поседнех под ореха, поплаках си, посъбрах какво е попадало от ореха и се услушах у жабетата от реката. И те крекаха некак тъжно. Чекай, малко да турим помия на прасетата, че чуваш ли какво се е угрухтело.

— X —

Жабетата, добре, но аз дойдох за коня. Нашите са идвали. Правили са оглед. На място. Открили са оръжието на престъплението. Железен прът. Така каза Бързака. Има и заподозрян. Какъв е мотивът? Какво е извършил коня? Конят или собственика? Свидетели? Няма свидетели. В тази общност е така. Ни чул ни видял. Явно извършителят си е признал. Каква молба ме кара бай Серги да пиша?

— X —

- Къде е животното , бай Серги?

-Дигнаха го. Дойдоха едни момчета от районното. Правиха оглед. Мериha, снимаха. Заведоха ме у районното. Да ме разпитват, а коня го откараха у екарисажа.

-Като те разпитваха какво им каза?

- Казах им, че може Венцото да го е претрепал.

- На мен ми каза че е отровен. На следствието, че Венцото го е убил.

-Всичко че разкажем как беше. Същият ден минахме по капанчетата къде събирам помия за прасетата. Като се прибрахме оставих коня у кошарата да почине, а аз отидох у кръчмата да пием едно малко, да отморим. По едно време чух една гюрултия, едно виканье , едно пцуване и аз дотичах да видим какво става. Гледам коня се проснал у дворо с премазани крака и целио у кръв. А да стане и току се струполюше на земята. Мъчи се животното. Да му помогнем да стане, ама не може, завалията. Взех му главата у скута, галим го а той протрепери, протрепери и отпусне глава. Той се мъчи аз ревам та се кинем. Не издържах, Началник. Сипах му отрова у устата, да се куртолиса..Така и така щеше да си отиде, ама да не се мъчи

- Каква молба да ти пиша? Канят умрял, Венцото в ареста. Молба за какво?.

- Е, за това Началник.

- Какъв е този нож? Целият е в кръв. Да не сте разфасовали каня?

- С него наръгаха Антото.

- Кой е този Антото? И той ли е ръгал коня?

- Антото го наръга Венцото.

- Идва ми в повече, бай Серги. Коня, Венцото, следователите, екарисажа, сега и Антото. Не ми сипвай повече.

-Началник, пред теб че са изплачем, като пред Господ. Много ми се е насъбрало и не знам какво да правим. Немам работа, младите се потрошиха по чужбина, сега коня ми умре, а внука трета година е у затворо.

-Карай по ред тогава. За работата, разбрах. И за младите ми стана ясно. Конят си отиде в реката. Остана внукът. Какви ги е надробил та търка нарове в затвора?

-Ти не дойде тогава. Твои хора се занимаваха с нашите цигански работи.

Може и да си чул, ама не е било твоя работа. Много време мина.

Имаше сватба у маалата. На Кире големио син се жени. Три дена не спре музиката да свири. Голема сватба ти казвам. Убаво, ама на третия ден , беше се мръкнало и се изсипа един дъжд, да не ти е работа. Като спре дъждо намериа Антото наръган. Забил нос у калта, не можеш да го познаеш. Разтичаха се

нашите, дойдеха следователи, гледаха мериха нещо, ровиха къде ли не. Никой нищо не беше видел.

На сутринта ме удари гръм по главата. Внукът отишъл при следователите и признал, че той го е намушкал. Цела нощ го немаше, не се беше прибирал , а отишъл и си признал как било станало. Отидох да го видим. Не ме пуснаха при него. Адвоката ми каза какви ги е плескал убавеца. На обед го докараха да каже къде е ножа и той го извади от нужника. Ама този нож не е истинския . Научили го едни хора да го подхвърли и да каже, че той е свършил работата. Тоя нож, къде ти го давам с него Венцото наръга Антото. Това е истинския. Дадоха ми го на мене да го пазим.

-Този нож, какъв е?

- Истинския.

- Истински, ушкимски- нищо не разбирам.

-По ред че разкажем. У двора на Венцото можеж да намериш целио списък на Менделей..

- Менделеевата таблица искаш да кажеш.

- Така де. От пиле млеко можеш да намериш. И чугун, и жезеза, и мед , и цинк, и какво ти душа поиска. Разправят че има и злато, ама него го държи другаде. Та с Анто са били ортаци. Земали си давали си и им вървел алъш вериша. После нещо се скарали. Кой на кого и какво е имал да дава не се разбра. Като се понапили на сватбата, скарали се и Венцото го намушкал. На тоя нож са пръстите на Венцото.

- Отпечатъците искаш да кажеш.

-Така де, по ваше му. Има и свидетели, ама тогава никой не ги е питал. Нашия като се е изрепчил при следователя, повярвали му и го прибрали. Тогава адвоката ми каза, че ще го осъдят, по малко защото нашия се е защитавал, имал чисто минало, не знам си още какво и с прокурора се разбрали та осем години му дадоха.

- Защо чак сега излиза тази истина?

- От добрина.

- Хубава добрина. Осем години в затвора.

-Сега нема да са осем. Адвоката ми каза, че когато истината излезе наяве , че му дадат три години за това че е лъгал.

- Лъжесвидетелстване.

-Той ги е излежал. Три години минаха. Като осъдат Венцото- той излиза.

- Блажени са верующите.
- Венцото тебе да си послужи заслуженото.
- Защо чак сега?
- Венцото има пет деца. Тогава беха малолетни. Жена му го напусна и той ги гледа. Сега две от децата му навършиха осемнайсет години и могат да се грижат за по-малките. Венцото не си изпълни обещанията. Беха спазарили една от щерките , като отрасне да я даде на нашия хубавец и къща да им купи.
- Тази сделка е като кон за кокошка.
- Не знам каква е , ама Венцото не си е изпълнил обещанията. Дал е момето на други цигани. Това добре, ама е требело да даде и много пари на тия къде измислиха целата удурма и го спасиха да не го съдят.
- И кой измисли тази удурма?
- Ние си имаме наши закони, Началник... Въртяха, сукаха и пак ни вкараха у катуните. Сега им викат махали. Не се ли подчиняваш на нашите закони, оставаш дърво без корен.
- Ясно, Мешерето.
- Ти го казваш. Венцото пак е направил некакъв золумлък, не си е платил и подразбрал че истинския нож е у мене. Затова си отиде и коня. Да ме сплаши. Сега всичко това тебе да го разкажем, ама ми казаха да бъде писмено. Не съм писмовен Началник, та молбата ми е ти да го напишеш от мое име.

— X —

След раздялата ми с Бай Серги, останаха два часа до полунощ от първия ми ден като пенсионер Часове в които да преценя, ставам ли частник, или утре когото отвори Рашо да отида да си поръчам една биричка и да мисля. Да мисля, да пия ли още една, или да мина през магазинчето при жената с хубавата усмивка.

*Мешере

Ромски съд подобен на съвет на старейшините, които се събират и решават различни казуси, които най-често са свързани с битови проблеми.